

شرایط دوره پساتحریم در بخش سلامت (تاثیرات اجتماعی)

مقدمه

با رفع محدودیت های حاصل از تحریم، بسیاری از جریاناتی که در کشور متوقف شده بود مجدداً، در بسترهای پیشین و جدید، راه خواهد افتاد. در چنین شرایطی به مثابه فتری که یکباره از حالت فشرده گی آزاد شده باشد، انرژی عظیمی رها خواهد شد و به منظور بازگشت حرکات شتابزده آن به حالت متعادل و مدیریت مجدد آن باید تدابیری اندیشید. برای بهره‌وری هوشمندانه از آن در جهت منافع ملی باید همه جوانب شرایط جدید بررسی شود. یکی از مهم ترین این جوانب شرایط اجتماعی جامعه و تبعات مثبت و منفی آن برای سلامت است.

سهم متغیرهای اجتماعی در ۱۰۰ مسئله اولویت دار کشور از نظر مردم بسیار بالاست. به طور مثال، یاس و ناامیدی جوانان جزو ۱۰ اولویت کشور از نظر مردم است. متأسفانه هنوز مطالعه‌ای برای پیش بینی پیامدهای اجتماعی جامعه در شرایط پسا تحریم انجام نشده است.

در این نوشتار سعی شده تا به مهمترین اثرات اجتماعی مؤثر بر حوزه سلامت پس از لغو تحریم ها پرداخته شود که مهمترین آنها عبارتند از:

۱- افزایش آرامش و جو روانی:

به عقیده روانشناسان اجتماعی و جامعه‌شناسان، موضوعات اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و... در کم و کیف میزان آرامش در جامعه تأثیر دارد. از زمان تحمیل انواع تحریم ها به کشور، ذهن جامعه دچار نوعی اضطراب و استرس شد. بدیهی است که با رفع تحریم‌ها این نگرانی ها کاهش یافته، ارتقای کشور و ارتباط با دنیا منجر به آرامش روحی و روانی مردم و افزایش نشاط اجتماعی می شود.

تأثیر شکسته شدن تابوی گفتگوی دولت آمریکا و دولت ایران تقریباً بعد از ۴ دهه، از خود توافق هم بیشتر است. اینکه ایران این گفتگو را ابزار پیشبرد سیاست‌های منطقه‌ای و جهانی خود در رابطه با آمریکا انتخاب کرده و آمریکا احترام متقابل به ایران را در سیاست‌های منطقه‌ای و جهانی خود مدنظر قرار داده، پیروزی بزرگی است که نتیجه روانی و اجتماعی آن بالا رفتن روحیه جمعی است.

۲- افزایش توقعات و انتظارات مردم

مردم انتظار دارند مشکلاتی که قبلاً در زمینه سلامت (مثل کمبود دارو و ...) با آن مواجه بوده اند حل شود؛ چرا که خیلی از مسئولان در زمان گذشته در بحران‌هایی که برای کشور ایجاد می شد یا پاسخ درستی نمی دادند یا همه چیز را منوط به رفع تحریم‌ها می کردند. مدیریت انتظارات و عقلانی کردن خواسته های جامعه در دوران پساتحریم از مأموریت های اصلی دولت در بخش سلامت به حساب می آید. اگر انتظارات درست مدیریت نشود، به نارضایتی و سرخوردگی خواهد انجامید.

۳- تغییر در سبک زندگی

با رونق اقتصادی و کمتر شدن دغدغه های معیشتی، خانواده ها بهتر می توانند به عوامل مهم مؤثر بر سلامتی همچون ورزش روزانه و مصرف غذاهای سالم توجه نمایند و برای این موضوعات هزینه نمایند.

باید توجه داشت که برداشته شدن تحریم ها و ارتباطات بین المللی ممکن است سبب اشاعه برخی فرهنگ ها در سبک زندگی مردم شود که ارتباط مستقیم با سلامتی آنها دارد. به طور مثال در روزهای اخیر چند گزارش درباره احتمال تأسیس شعبه‌های "مک دونالد" در ایران منتشر شده، شرکتی که یکی از مهم ترین ارکان سبک زندگی آمریکایی به شمار می رود.

رهبر معظم انقلاب نیز درباره تلاش آمریکا برای نفوذ فرهنگی در ایران هشدار داده و به مقابله قاطع با "تلاش آمریکا برای سوءاستفاده از نتایج مذاکرات هسته‌ای و نفوذ اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در ایران" اشاره فرمودند. نفوذ فرهنگی می تواند به طور مستقیم و غیر مستقیم بر سبک زندگی و سلامت روان و جسم مردم مؤثر باشد.

۶ - حساسیت بیشتر جامعه نسبت به سلامت

هیچ پدیده اجتماعی به طور اتوماتیک رخ نمی دهد؛ بلکه مجموعه ای از اتفاقات و روندها موجب شکل گیری آن در طول زمان خواهد شد. افزایش حساسیت مردم نسبت به سلامت خود و سیاستگذاری ها و تصمیم گیری های حوزه سلامت نیز نتیجه افزایش سطح آگاهی مردم از طریق رسانه های عمومی و شبکه های اجتماعی است. این آگاهی، لزوم افزایش اهمیت به رصد افکار عمومی برای سیاستگذاران حوزه سلامت را آشکار می سازد.

۷ - جدی تر شدن سئوالات کلیدی مرتبط با اصول حاکم بر تصمیمات کلان حوزه سلامت

به علت تعامل بیشتر با نظام سلامت سایر کشورها، سئوالات در خصوص اصول و مبانی حاکم بر تصمیمات کلان سلامت بیشتر می شود و بدون تقویت خود و دستیابی به اصول مبتنی بر ارزش های اسلامی-ایرانی قرار گرفتن در چندراهی های تصمیم گیری جدی تر مطرح خواهد شد و این موضوع منجر به تصمیم گیری های بدون پشتوانه ارزشی و معرفتی خواهد شد.

نتیجه گیری

در پایان باید گفت اکنون وارد شرایط جدیدی شده ایم که برای آن برنامه ریزی نکرده ایم. باید فکر کنیم که چگونه می توانیم جامعه را با این چشم انداز جدید اداره کنیم. مسئولان باید شرایطی ایجاد کنند که ثمرات رفع تحریم ها به صورت عادلانه در کشور توزیع شود و گروهی بیش از دیگران منتفع نشوند و به عبارت دیگر، این شرایط باعث توزیع محرومیت های اجتماعی نشود. سرمایه گذاری در زمینه بهداشت و آموزش بسیار به جاست و سرمایه گذاری در این حوزه ها تورم ایجاد نکرده و بحران زیست محیطی به همراه ندارد. لزوم تعیین راهبردهای سازمان های متولی سلامت با توجه به تغییرات کشور و ارتباطات بین المللی در دوران پسا تحریم بسیار ضروری است.

۴ - تشکیل و تقویت تشکل های مردمی در حوزه سلامت

دوقطبی شدن فضای سیاسی کشور و اختلافات بین موافقان مذاکره و مخالفان آن قبل از مذاکره و رفع تحریم ها، باعث کاهش مشارکت مردم و یک نوع نارضایتی و بیگانگی سیاسی و اجتماعی شده بود.

پس از رفع تحریم این مشکل مرتفع شده و مردم در قبال مسائل اجتماعی و سلامت خود امیدواری و احساس مسئولیت بیشتری پیدا خواهند کرد. این امیدواری و نشاط، مشارکت آنان را افزایش داده و موجب تبدیل افراد نظاره گر به کنشگر شده و تشکل های مردمی برای درخواست مطالبات بیشتر به خصوص از حوزه های زیر مجموعه سلامت بیشتر و نقش مردم پررنگ تر از گذشته خواهد شد.

نکته دوم این است که با توجه به ظرفیت بالای جامعه مدنی و نیروی انسانی ایران، این ظرفیت در فضای پساتحریم می تواند هندسه دیگری را برای خود ترسیم کند. به عنوان مثال اگر در حوزه فناوری، تکنولوژی و رقابت در عرصه اقتصادی، فرهنگی و علمی فضا باز تر باشد، نیروهای خلاق در جهت توسعه کشور شکوفاتر می شوند و بخش سلامت نیز مثمنی نخواهد بود.

۵ - ورود بیشتر رسانه ها به بخش سلامت

ارتباط با مجامع بین المللی موجب تنوع رسانه ها بخصوص رسانه های سلامت در حوزه هایی نظیر اطلاع رسانی مباحث سلامت و حتی انتقاد از سیاست های سلامت کشور و... خواهد شد. مباحث مختلف عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت مانند تغذیه، فقر، سبک زندگی، آسیب های محیط کار و... و مفهوم اجتماعی شدن حوزه سلامت به عنوان مسئله جدی روز، بیشتر مورد تأکید رسانه های این حوزه قرار خواهد گرفت.

